

Fredagskronikken

Mari Rege, professor i samfunnsøkonomi, Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger

Mari Rege

Det er tid for livsmestring i norsk skole

Noen frykter at det nye tverrfaglige livsmestringstemaet kan legge for mye ansvar på elevene, men det er jo motsatt.

● Mye av det vi har lært som voksne, skulle vi ønske vi hadde visst som barn og ungdom. Når man opplever ensomhet, kan det for eksempel være nyttig å vite at det er en helt normal følelse, særlig i ungdomstiden. I stedet for å tenke på at noe er galt med en selv, kan man ta kontakt med noen – fordi det helt sikkert er andre som også trenger noen å være med.

Det er også nyttig å vite at det vi er fryktelig redde for å gjøre, kan vi få til ved øving, hjelp og gradvis eksponering. For eksempel, om man er redd for å holde en presentasjon foran mange andre, kan man begynne med å øve sammen med noen få som man er trygg på.

I faglitteraturen kalles dette sosiale og emosjonelle kompetanser. Norske skolemyndigheter har valgt å kalle det livsmestring.

Livsmestring er et nytt tverrfaglig tema i norsk skole. Fra i høst skal skolen jobbe mer systematisk med å «bidra til at elevene lærer å håndtere medgang og motgang, og personlige og praktiske utfordringer på en best mulig måte» (Læreplanverket). Lærere og elever har ønsket det nye temaet velkommen. Utdanningsforbundet opplever det som en anerkjennelse og styrking av lærernes arbeid med «å se hele eleven».

Men ikke alle er like begeistret. Ole Jacob

... har stor betydning for hvordan barna klarer seg både faglig og sosialt på skolen og senere i arbeidslivet

↑ Det er ved å ikke støtte opp om elevenes livsmestring vi legger for mye ansvar på barna selv, skriver Mari Rege i kronikken. Foto: Aleksander Nordahl

Madsen, professor i psykologi, har fått stor plass til å karikere livsmestringstemaet på de fleste avisflater. I DN har Eva Grinde omfavnet hans karikering i kommentaren «Bullshit inn i skolen?» (DN 19. september), og Madsen har fulgt opp i innlegget «Livsmestring i skolen» (DN 26. september).

Madsen er bekymret for at læreplanene ikke beskriver tydelig hva som forventes i livsmestringstemaet, og derfor kan tolkes i mange retninger. Dette er en bekymring han deler med mange, inkludert meg. Men så kommer karikeringen: Madsen er nemlig redd for at dette vil føre til at mange skoler som ikke har kompetanse eller verktøy til å ta tak i livsmestringstemaet, kan støtte seg på kommersielle aktører som tilbyr forskjellige selvhjelpsprogram.

Gjentatte ganger har han uttrykt spesiell bekymring for at skolene kan bli fristet «til ukritisk å ta i bruk lettjøpte, men tilbakeviste psykologiske teknikker som «power posing»».

Madsen undervurderer norske skoleledere og lærere dersom han tror at det er utbredt å støtte seg på lettvinne psykologiske teknikker. Dessuten kan det virke som om Madsen ikke har fått med seg at livsmestring er et tverrfaglig tema som det skal jobbes med i flere ulike fag og ikke et eget fag på timeplanen.

Det er også uklart hva Madsen mener er løsningen. Det kan nesten høres ut som om han vil ha en skole uten livsmestring. For Madsens andre bekymring er at å ta livsmestring inn i læreplanene er å «legge mer ansvar for elevenes psykiske helse over på deres skuldre». Her bygger Madsen opp en motsetning som ikke finnes. Selvsagt må

skolen ta like stort ansvar for et godt og trygt læringsmiljø, selv om den også støtter opp om elevenes livsmestring.

Det er nettopp ved å ikke støtte opp om elevenes livsmestring vi legger for mye ansvar på barna selv. Omfattende forskning viser nemlig at sosiale og emosjonelle kompetanser har stor betydning for hvordan barna klarer seg både faglig og sosialt på skolen og senere i arbeidslivet. Nobelprisvinner i økonomi James Heckman kaller det «Hard Evidence on Soft skills».

Denne type kompetanse blir enda viktigere i et arbeidsliv i stadig omstilling. Forskningen viser også en sosial urettferdighet – at barn av foreldre med høy utdanning i gjennomsnitt får mer støtte i sin sosiale og emosjonelle utvikling sammenlignet med andre barn.

Sist, men ikke minst, viser en rekke såkalt randomiserte, kontrollerte forsøk at skolen kan bidra til elevenes sosiale og emosjonelle utvikling, og at dette gir økt trivsel og mer faglig læring (se f.eks. meta-analyse av Durlak og medforfattere i Child Development, 2011).

Denne forskningslitteraturen drøftet Ludvigsen-utvalget, som jeg var en del av, og vi var enstemmige og tydelige i vår anbefaling om at skolen må jobbe mer systematisk med å støtte opp om barn og unges sosiale og emosjonelle utvikling (Fremtidens skole, NOU 2015: 8).

Det er på tide at arbeidet med livsmestring styrkes i norsk skole. I stedet for å karikere temaet og fremstille det som noe det ikke er, trenger vi en konstruktiv kritikk som kan bidra til å avklare og tydeliggjøre hva som er viktig innhold i livsmestringstemaet.

→ Mer debatt side 37-39

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen
Telefon: 22 00 10 59
Sentralbord: 22 00 10 00
Epost: debatt@dn.no

Hovedinnlegg/kronikk:
Inntil 4500 tegn med mellomrom
Underinnlegg/replik:
Inntil 1500 tegn med mellomrom
Legg ved portrettfoto

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.